

Bygdevekstavtale
mellom
Staten v/ Kommunal- og distriktsdepartementet og
pilotkommunene Nesseby, Tana, Berlevåg og Båtsfjord
2024-2027

Logg (slettes i endelig avtale)

<i>Versjon</i>	<i>Dato</i>	<i>Status</i>	<i>Sist endret av</i>
<i>1.0 Forslag til mal</i>	<i>7. juni 2023</i>	<i>Ramme for underveisrapportering 30. juni 2023</i>	<i>KDD</i>
<i>2.0 Utkast til bygdevekstavtale (fra piloten)</i>	<i>1. oktober 2023</i>	<i>Forslag til avtale fra piloten, forankret lokalt i forrige kommunestyreperiode</i>	<i>Pilotkommunene</i>
<i>3.0 Forslag til avtale (fra staten)</i>	<i>22. januar 2023</i>	<i>Forslag til avtale fra staten, på bakgrunn av pilotens forslag av 1. oktober 2023</i>	<i>KDD</i>
<i>3.1 Revidert forslag til avtale (fra staten)</i>	<i>xx. februar 2024</i>	<i>Revidert etter politiske og administrative innspill</i>	<i>KDD</i>

1. Bakgrunn

Målet med bygdevekstavgtaler er å bidra til bosetting, tilgang på kompetent arbeidskraft og fremtidsrettet næringsutvikling i de minst sentrale deler av Distrikts-Norge. Målgruppen for ordningen er de minst sentrale distriktskommunene. Departementet har oppfordret til samarbeid mellom kommuner. Fem pilotområder ble høsten 2022 etter søknad valgt ut til å prøve ut bygdevekstavgtaler som nytt distriktpolitisk virkemiddel.

Avtalene skal i hovedsak gi rammer for relevante samarbeidsparter til å utforske behov og handlingsrom for nye løsninger som kan komme flere [distriktskommuner](#) til gode. Gjennom forberedende arbeid med bygdevekstavgtalen er det identifisert ulike innsatsområder som representerer særlige utfordringer i området. Staten ser behov for å støtte opp under arbeidet, og gjennom et samarbeid med kommunene og andre parter utforske lokalt tilpassede løsninger til disse utfordringene.

Situasjonen i nord skiller seg ut. Avstandene er lengre og befolkningen bor mer spredt, med en mer krevende demografisk utvikling flere steder knyttet til aldring, sentralisering og fraflytting. Klimaendringene merkes raskere og tydeligere i polare strøk, noe som påvirker både lokalmiljø, transport og næringsliv. Russlands angrepskrig i Ukraina understreker også den sikkerhetspolitiske rekkevidden av bosetting og statlig tilstedeværelse i regionen. Denne situasjonen underbygger rammene for bruk av bygdevekstavgtaler som nytt distriktpolitisk virkemiddel i Finnmark.

2. Hovedparter i avtalen

Hovedparter i denne avtalen er:

- Nesseby kommune
- Tana kommune
- Berlevåg kommune
- Båtsfjord kommune
- Kommunal- og distriktsdepartementet er koordinerende hovedpart på vegne av staten, herunder øvrige departementer, Distriktsenteret og Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

Avtalekommunene forplikter seg som hovedparter i avtalen til å utforme handlingsplan og konkretisere tiltak i samarbeid med aktører navngitt som samarbeidsparter under hvert delmål i avtalen. Avtalekommunene skal fordele midler fra tilskuddsordningen for bygdevekstavgtaler, samt egne ressurser, mellom delmålene i handlingsplanen.

[Avtalekommunene forplikter seg til dialog med Statsforvalteren i Troms og Finnmark som regional koordinator og eventuelle andre aktuelle samarbeidsparter under hvert av delmålene, herunder å koordinere sitt arbeid med øvrige piloter der det er hensiktsmessig.](#)

Avtalekommunene forplikter seg til å videreføre, følge opp og bygge opp under etablerte samarbeid seg i mellom, samt vurdere ytterligere samarbeid, herunder samarbeid om velferdsproduksjon og øvrige kommunale oppgaver.

KDD forplikter seg som hovedpart i avtalen til å bidra med faglig rådgivning, [i prosessen og sørge for](#) evaluering og erfaringsdeling [i prosessen](#), ha dialog om spørsmål som angår KDD og å godkjenne årlige handlingsplaner [som følger opp delmålene og](#) som samarbeidspartene

Kommentert [AB1]: Mrk endret rekkefølge på partene, uten spor endring

enes om [som grunnlag for statlig tilskudd](#). KDD forplikter seg til å koordinere dialog mellom pilotene og berørte departementer, herunder Kunnskapsdepartementet. KDD forplikter seg til å samarbeide med berørte departementer om å legge til rette for dialog mellom pilotene og aktuelle underliggende etater.

Distriktscenteret har fått i oppdrag å bistå kommunene som kompetansepårtner, prosessstøtte og veileder i utviklingsarbeidet, særlig knyttet til felles prosjektledernetverk mellom pilotkommunene, samt bidra til erfaringsdeling mellom og fra pilotene [på nasjonalt nivå](#). Distriktscenteret vil også ha en koordinerende rolle knyttet til kunnskapsformidling og eventuelle felles initiativ i samarbeid med pilotene.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har fått i oppdrag å sørge for overordnet koordinering av arbeidet med å følge opp de tre avtalene i Finnmark i samarbeid med fylkeskommunen i Finnmark, med forbehold om politisk vedtak om fylkeskommunens rolle i avtalene. Statsforvalteren skal legge til rette for å se pilotenes arbeid i størst mulig sammenheng, der det er hensiktsmessig. Som navngitt samarbeidspart i avtalen skal statsforvalter bistå i tråd med øvrig ansvar og innsats.

Øvrige samarbeidsparter og deres forpliktelser er navngitt under hvert delmål.

3. Avtalens formål og omfang

Formålet med denne avtalen er å sikre at hovedparter i avtalen (se punkt 2) forplikter seg til å samarbeide omkring felles delmål og problemstillinger (se punkt 5). Avtalen skal bygge opp under faste samarbeidsstrukturer og legge til rette for dialog mellom partene og bidra til bedre sammenhenger mellom berørte politikkområder, forvaltningsnivåer og sektorer.

Partene skal gjennom avtalen bidra til å nå pilotenes mål om at kommunene Berlevåg, Båtsfjord, Nesseby og Tana utvikler seg til å bli bærekraftige lokalsamfunn, som balanserer sosiale, kulturelle, økonomiske og miljømessige hensyn for langsiktig levedyktighet og trivsel for nåværende og kommende generasjoner. [Partene skal i oppfølging av avtalen samarbeide om å utvikle og teste ny distriktpolitikk som kan ha overføringsverdi til andre distriktkommuner, samt mobilisere til økt utnyttelse av eksisterende ordninger.](#)

[Avtalen skal gi rammer for samarbeid mellom partene, avklare forventninger og skape forutsigbarhet om hvordan samarbeidet skal skje. Utover dette vil forpliktelsene beskrives nærmere i handlingsplan for oppfølging av avtalene, samt styringsbrev, budsjettbehandling mv.](#)

Denne avtalen om samarbeid skal bidra til:

- [å klargjøre viktige prinsipper og gjensidige krav og forventninger](#)
- [å sikre kontinuitet og forutsigbarhet for partene](#)
- [forståelse og respekt for hverandres synspunkter og arbeidsmåter](#)
- [å realisere pilotens mål om at kommunene Berlevåg, Båtsfjord, Nesseby og Tana utvikler seg til å bli bærekraftige lokalsamfunn, som balanserer sosiale, kulturelle, økonomiske og miljømessige hensyn for langsiktig levedyktighet og trivsel for nåværende og kommende generasjoner.](#)

formaterte: Skriftfarge: Automatisk

formaterte: Skriftfarge: Automatisk

formaterte: Skriftfarge: Automatisk

[Eventuell uenighet søkes løst gjennom dialog.](#)

Avtalen skal gjelde i perioden 1. januar 2024- 30. desember 2027. Ved avtaleslutt skal det vurderes om og i hvilken grad partene har levert på sine forpliktelser, slik de er definert i avtalen. Ved vurdering av måloppnåelse skal resultater fra arbeidet sees i sammenheng med øvrig innsats [i samme periode](#) som treffer avtalekommunene [i samme periode](#).

Tilskuddsordningen for utprøving av bygdevekstavtaler skal understøtte [pilotkommunenes pilotens](#) arbeid i prosessen og finansiere tiltak i årlige handlingsplaner for oppfølging av avtalen, med forbehold om Stortingets årlige budsjettvedtak. Ytterligere finansiering skal avklares gjennom ordinære budsjettprosesser og synliggjøres i [årlig oppdatering av](#) handlingsplan for oppfølging av avtalen. ~~Kommunene Samarbeidspartene~~ bør ellers bruke oppfølging av avtalen til å mobilisere til [bruk av](#) eksisterende ordninger.

4. Forankring

Piloten har stått fritt til å prioritere innsatsområder i tråd med lokale muligheter og utfordringer.

Ved avtaleinngåelse er avtalens innhold forankret i politiske vedtak i alle avtalekommunene, samt kommuneplanens samfunnsdel. Avtalens innhold skal videre forankres i arbeidet med eventuelle nye samfunnsplaner.

[For Finnmark fylkeskommune som samarbeidspart under aktuelle delmål er innsatsen forankret i politisk vedtak i fylkestinget, og skal forankres i \[her vil Finnmark fylkeskommune gis anledning til skriftlig innspill for omtale av arbeidet med regional planstrategi og oppfølgende planer som skal utarbeides som del av gjenopprettelsen av Finnmark fylkeskommune\].](#)

Fra statens side er avtalens innhold forankret i regjeringsvedtak, samt i Meld. [St. 27 \(2022–2023\) Eit godt liv i heile Noreg – distriktpolitikk for framtida](#) og andre aktuelle styrings- og beslutningsdokumenter. Ved avtaleinngåelse er avtalen behandlet i regjering.

Kommentert [AB2]: Vi inviterer fylkeskommunen til å bidra med presisering her.

formaterte: Norsk (bokmål)

5. Innsatsområder, samarbeidsparter og forpliktelser

Målene i bygdevekstavtalen fordrer koordinert innsats fra flere sektorer. På noen områder er det primært aktuelt med et pilot-stat-samarbeid, på andre er det aktuelt å samarbeide med [flere fylkeskommunale](#) aktører. Disse er navngitte som samarbeidsparter under. I slike tilfeller forplikter også disse aktørene seg gjennom avtalen å samarbeide om å finne mulige løsninger. For hvert delmål skal partene enes om konkrete tiltak i årlige handlingsplaner, samt enes om å invitere andre aktører inn i arbeidet.

Arbeidet skal konkretiseres i sammenheng med øvrig innsats i avtalekommunene, og samordne innsats i den grad det er hensiktsmessig. Ved avtaleslutt skal pilotene rapportere på måloppnåelse for de enkelte delmålene. Partene under det enkelte delmål skal enes om hensiktsmessige måter å vurdere måloppnåelse som del av arbeidet med handlingsplanene.

5.1 Delmål 1 Øke boligbygging og utvikle nye boligtilbud

Samarbeidsparter under dette delmålet er Husbanken og Finnmark fylkeskommune. Samarbeidspartene forplikter seg til å samarbeide med avtalekommunene om å utvikle tiltak til handlingsplan for å utvikle lokale boligtilbud i avtalekommunene, og bidra til gjennomføring av handlingsplanen. Partene kan enes om å invitere øvrige aktører inn i arbeidet, slik som Distriktsenteret, sparebanker, utbyggere, investorer og entreprenører. Husbanken forplikter seg til å koordinere arbeidet med oppfølging i og på tvers av bygdeveksttaltene under dette delmålet.

Partene skal under dette delmålet samarbeide om planlegging og gjennomføring av boligprosjekter i avtalekommunene og høste erfaringer med relevans for øvrige distriktkommuner. Dette innebærer samarbeid om å utforske muligheter for oppgradering av eksisterende boligmasse, nye boligkonsept og virkemidler som bidrar til flere egnede boliger i kommunene som bygger opp under gode bomiljø og stedskvaliteter, samarbeid med private aktører og styrket helhetlig boligplanlegging i kommunene. Innsats under dette delmålet skal ses i sammenheng med innsats under delmål 2 *Øke samarbeid om planlegging og utvikling i avtalekommunene* og med dette styrke kapasitet og kompetanse på helhetlig boligstrategisk arbeid i kommunene.

5.2 Delmål 2 Øke samarbeid om samfunnsutvikling og planlegging

Samarbeidsparter under dette delmålet omfatter Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Finnmark fylkeskommune. Samarbeidspartene forplikter seg til å samarbeide med avtalekommunene om å utvikle en handlingsplan for økt samarbeid om samfunnsutvikling og planlegging i avtalekommunene, og bidra til gjennomføring av handlingsplanen. Partene kan enes om å invitere øvrige parter inn i arbeidet, slik som Distriktsenteret, universiteter og/eller høgskoler, KS, statlige etater, Sametinget eller andre.

Partene forplikter seg til å støtte opp om varige strukturer for samarbeid mellom avtalekommunene, herunder etablering av felles plankontor. Partene skal under dette delmålet samarbeide om varige løsninger som styrker avtalekommunenes ressurser og kompetanse til å drive samfunnsutvikling og planlegging. Dette kan inkludere samarbeid med andre relevante kompetansemiljøer på kort og/eller lang sikt innen temaer som bærekraft, strategisk planarbeid, strategisk boligpolitikk, juridisk kompetanse, digitalisering mv., jf delmål om lokale studie- og kontorfellesskap. Partene forplikter seg til å teste ut nye eller videreutvikle etablerte samarbeidsformer mellom stat, fylkeskommune og kommune.

Partene forplikter seg til å vurdere behov for kompetanseheving på planfeltet, herunder mulige samarbeid med leverandører av planfaglige utdanningstilbud og aktuelle statlige etater, praksisplasser for studenter og utvikling av etter- og videreutdanningstilbud på planfeltet, jf delmål om tilgang til og bruk av utdanningstilbud.

Avtalekommunene seg imellom forplikter seg til å samarbeide om å utarbeide planstrategier, koordinere arbeidet med å revidere kommuneplanens samfunnsdel og eventuelle arealplaner, sett i sammenheng med kommunenes lovpålagte tjenester og behov for

tjenesteutvikling. Samarbeidspartene forplikter seg til å bidra med veiledningsstøtte i dette arbeidet.

5.3 Delmål 3 Styrke næringsutvikling i avtalekommunene

Samarbeidspartene under dette delmålet omfatter Finnmark fylkeskommune og Innovasjon Norge. Samarbeidspartene forplikter seg til å samarbeide med avtalekommunene om å utvikle en handlingsplan for å styrke kommunene som nærings- og samfunnsutviklere, og bidra til gjennomføring av handlingsplanen. Partene kan enes om å invitere øvrige aktører inn i arbeidet, slik som Sametinget, næringshagene i regionen, InvestIN, SIVA, Distriktssenteret, Statsforvalter, lokalt næringsliv mv.

Partene forplikter seg til å arbeide for å gjøre kommunene bedre i stand til å fylle rollen som førstelinje for næringsutvikling og se denne i sammenheng med kommunens rolle som forvalter, tjenesteprodusent og entreprenør. Partene forplikter seg videre til å mobilisere til økt utnyttelse av næringsrettede virkemidler i regionen. Partene skal samarbeide om mulighetsstudier for næringsutvikling i regionen, og arbeide for å øke kompetansen innen næringsutvikling på lokalt nivå. De skal utforske erfaringer og modeller for ulike typer for samarbeid mellom lokale aktører og virkemiddelapparatet, blant annet gjennom økt koordinering og samspill med utprøving av modellen En vei inn.

5.4 Delmål 4 Øke tilgang til og bruk av fleksibel og desentralisert utdanning

Samarbeidsparter under dette delmålet omfatter Finnmark fylkeskommune [og Statsforvalteren i Troms og Finnmark](#). Samarbeidspartene forplikter seg til å samarbeide med avtalekommunene om å utvikle en handlingsplan for å øke tilgangen til, og bruk av fleksibel og desentralisert utdanning og bidra til gjennomføring av handlingsplanen. Partene kan enes om å invitere øvrige aktører inn i arbeidet, slik som Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, Utdanningsdirektoratet, regionale studiesentre, karrieresentre, lokalt næringsliv, universitet- og/eller høgskoler, Sametinget mv.

Partene skal under dette delmålet samarbeide om å dele og bygge kunnskap om lokale kompetansebehov på kort og lang sikt. Det er videre behov for mer kunnskap om situasjonen for borteboere på videregående. Særlig gjelder dette knyttet til økonomi, herunder hvilke tiltak som finnes. Partene skal vurdere hensiktsmessige tiltak og modeller som kan bidra til å øke tilgang til og bruk av fleksibel og desentralisert utdanning på alle nivåer i utdanningsløpet i avtalekommunene. Dette gjelder tilgang til og fleksibiliteten i videregående opplæring der en større del av utdanningen skjer i arbeidslivet (herunder avtalekommunene), samt tilgang til høyere yrkesfaglig utdanning, høyere utdanning og etter- og videreutdanning på områder som samarbeidspartene enes om er sentrale for etterspørselen i lokale arbeidsmarkeder. Det er særlig aktuelt å vurdere tiltak som utforsker nye løsninger for å ta i bruk eventuelle lokale studie- og kontorfellesskap (jf delmål 5).

Når det gjelder videregående opplæring skal partene samarbeide om å utvikle kunnskapsgrunnlag og nye modeller/løsninger for å kunne tilby videregående opplæring i områder der befolkningen bor spredt innenfor handlingsrommet til opplæringsloven. Partene kan også samarbeide om å videreutvikle LOSA-ordningen. Partene skal også vurdere eventuelt andre modeller som imøtekommer behov for både lokalt tilgjengelighet og kvalitet.

5.5 Delmål 5 Utvikle lokale studie- og kontorfellesskap

Samarbeidsparter under dette delmålet omfatter Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Finnmark fylkeskommune. Samarbeidspartene forplikter seg til å samarbeide med avtalekommunene om å utvikle handlingsplan for lokale studie- og kontorfellesskap, og bidra til gjennomføring av denne. Partene kan enes om å invitere aktører parter inn i arbeidet, slik som universitet og/eller høyskoler, statlige etater, virkemiddelaktører eller andre med virksomhet i området.

Partene skal under dette delmålet utforske muligheter for å etablere og styrke lokale kontorfellesskap for fleksible arbeids- og studieplasser. Dette innebærer blant annet samarbeid om å bygge opp infrastruktur og et tilbud om fysiske lokaler for ansatte og studenter som ønsker å benytte seg av et slikt kontorfellesskap. Arbeidet bør ta utgangspunkt i bruk av eksisterende infrastruktur. Videre forplikter partene seg til å innlede dialog og invitere aktuelle statlige etater, fylkeskommune og ev andre aktører, til kompetansesamarbeid med mulighet for fysisk tilstedeværelse i avtalekommunene på kort sikt eller med avtalt frekvens. Arbeidet skal ses i sammenheng med felles plankontor under delmål om samfunnsutvikling og planlegging, samt delmål om tilgang til fleksibel og desentraliserte utdanningstilbud.

KDD forplikter seg til å koordinere utvikling og ev uttesting av et initiativ for gjensidig hospitering, eventuelt der departementsansatte eller statlige etater kan tilbys å jobbe fysisk og/eller hospitere i avtalekommunene for en kortere periode. Initiativet skal utformes i dialog med avtalekommunene for å legge til rette for et gjensidig utbytte. KDD vil vurdere en eventuell videreutvikling av initiativet på bakgrunn av erfaringene fra uttestingen.

5.6 Delmål 6 Øke rekruttering av relevant arbeidskraft

Samarbeidsparter under dette delmålet omfatter Finnmark fylkeskommune. Samarbeidspartene forplikter seg til å samarbeide med avtalekommunene om å utvikle handlingsplanen for å øke tilgangen på relevant arbeidskraft i avtalekommunene, og bidra til gjennomføring av handlingsplanen. Samarbeidspartene kan enes om å invitere øvrige parter inn i arbeidet, slik som Distriktssenteret mv. Partene skal under dette delmålet samarbeide om rekruttering av relevant arbeidskraft i regionen, med vekt på markedsføring.

Kommentert [AB3]: Forslag fra KDD, gitt foreløpige tanker om HP oversendt. Dette er likelydende delmålet slik det er formulert i avtalen til Hjerteregionen

6. Overordnet oppfølging av avtalen

Avtalen skal følges opp av en handlingsplan som skal revideres årlig. Avtalekommunene har ansvar for å utforme handlingsplanen i samarbeid med navngitte samarbeidsparter (jf. rammene for tilleggsbevilgningen, formidlet i brev av 21. november 2023). Finnmark fylkeskommune foreslås å forplikte seg til å koordinere pilotenes arbeid på tvers der det er hensiktsmessig. Statsforvalteren i Troms og Finnmark foreslås å forplikte seg til å koordinere pilotenes arbeid på tvers der det er hensiktsmessig. Finnmark fylkeskommune foreslås å forplikte seg til å bidra med faglig rådgivning i prosessen og vurdere oppfølging av bygdvekestavtalene i sammenheng med øvrig distriktstretted innsats i fylket. Roller og ansvar vil beskrives nærmere i handlingsplan for oppfølging av avtalen.

Kommentert [AB4]: Her skjedde det en glipp i forrige versjon, jf. beskrivelser til hovedparter over.

Avtalekommunene skal fordele midler fra tilskuddsordningen for bygdevestavtaler, samt egne ressurser, mellom delmålene i handlingsplanen. Når samarbeidspartene er enige om innholdet i handlingsplanen sendes denne til KDD for godkjenning. Se for øvrig omtale av forpliktelser under punkt 2. Hovedparter i avtalen.

KDD vil invitere hovedpartene til politisk dialog om framdrift og status i avtalene på årlig basis. Her vil det legges til rette for dialog med andre departementer som Samferdselsdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Forsvarsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet om saker til politisk vurdering. Avtalekommunene forplikter seg til politisk behandling av status i arbeidet i forkant av de politiske dialogmøtene.

KDD vil i løpet av 2024 avklare hvordan avtalen skal evalueres i dialog med partene, i lys av endelig avtale og godkjente handlingsplaner. KDD legger opp til at partene skal enes om en felles evalueringsstrategi med rom for tilpasning til hver avtale. Forslag og første rapportering skal skje ved første statusmøte med politisk dialog.

KDD legger opp til at partene enes om et felles evalueringsdesign som også er tilpasset den enkelte avtale. Designet skal utarbeides i lys av konkretiseringer i handlingsplanarbeidet, med resultatmål under hvert delmål.

Avtalen er signert av

Avtalepart	Dato for politisk vedtak
Nesseby kommune	
Berlevåg kommune	
Tana kommune	
Båtsfjord kommune	
Kommunal- og distriktsdepartementet	

[Nesseby kommune](#)
[Tana kommune](#)
[Berlevåg kommune](#)
[Båtsfjord kommune](#)
[Kommunal- og distriktsdepartementet](#)

Samarbeidsparter

Husbanken
Finnmark fylkeskommune
Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Innovasjon Norge

Kommentert [AB5]: JF epost til Sigrun mandag. Det bør sjekkes ut med øvrige POL om dette kan stå i avtalen.